

## Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

### Statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna 2018—2021

#### Till finansutskottet

#### INLEDNING

##### *Remiss*

Statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna 2018—2021 (SRR 4/2017 rd): Ärendet har remitterats till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för eventuellt utlåtande till finansutskottet. Tidsfrist: 24.5.2017

##### *Sakkunniga*

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Taina Eckstein, finansministeriet
- arbetsmarknadsråd Kimmo Ruth, arbets- och näringsministeriet
- ekonomichef Pasi Rentola, undervisnings- och kulturministeriet
- ekonomidirektör Mikko Staff, social- och hälsovårdsministeriet
- generalsekreterare Milla Sandt, Delegationen för jämställdhetsärenden
- chefsforskare Pertti Honkanen, Folkpensionsanstalten
- enhetschef Eine Kela, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Norra Österbotten
- överaktuarie Liisa Larja, Statistikcentralen
- biträdande direktör Reijo Vuorento, Finlands Kommunförbund
- utvecklingschef Erja Lindberg, Finlands Kommunförbund
- ekonomisk expert Simo Pinomaa, Finlands näringsliv rf
- direktör Saana Siekkinen, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- juridisk ombudsman Atte Rytönen, Företagarna i Finland rf
- chefsekonom Ralf Sund, Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf
- styrelseledamot Eija Tuohimaa, Työttömien Keskusjärjestö ry
- direktör Sari Nikkola, Finlands Röda Kors, Kontti-kedjan.

Utskottet har fått ett skriftligt yttrande av

- Norra Karelen TE-byrå
- Akava ry.

## UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

### *Allmänt*

Efter många svåra år uppvisar Finlands ekonomi åter tillväxt. I fjol ökade bruttonationalprodukten med 1,4 procent. Tillväxten väntas fortsätta de närmaste åren, men långsammare än förr. I och med tillväxten ökar sysselsättningen under hela prognosperioden med ungefär en halv procent per år. Fram till 2019 beräknas arbetslösheten sjunka till 7,8 procent och 2021 uppskattas den till 7,4 procent.

I central position med avseende på hur finanserna och sysselsättningen utvecklas är konkurrenskraftsavtalet och åtgärderna för att stärka sysselsättningen: genom dem eftersträvar man 72 procents sysselsättning bland 15—64-åringar och samtidigt säkerställer man att regeringens åtgärder för att förbättra de offentliga finanserna ska bli genomförda. De offentliga finanserna förbättras också av reformer i skötseln av de offentliga finanserna, särskilt vård- och landskapsreformen.

För att stärka den positiva utvecklingen beslutade regeringen vid sin halvtidsöverläggning utöver de tidigare överenskomna anpassningsåtgärderna att genomföra ett nytt sysselsättningspaket. Målet är en finansiell tillväxt på minst två procent och att sysselsättningen ytterligare förbättras så att målet om 72 procent kan nås. Vi behöver kunna sysselsätta snabbare och effektivare i ett läge där mängden lediga jobb är stor samtidigt som arbetslösheten är hög. Centrala åtgärder i sysselsättningspaketet är bl.a. hantering av positiva strukturomvandlingar, aktivering av arbetslösa, åtgärder för att stärka förutsättningarna för företagande, kompetensutvecklingsåtgärder, reformer i anknytning till landskapens tillväxttjänster samt innovativa försök som stöder sysselsättningen.

Regeringens åtgärder utgör enligt utskottets mening en rätt inriktad helhet för att höja sysselsättningen. Så mycket som möjligt av den disponibla arbetskraften bör fås ut på arbetsmarknaden. Att effektivt få ut arbetskraftsreserven på marknaden är avgörande för hur länge den ekonomiska tillväxten kan förbli gynnsam och inte dämpas av flaskhalsar som i sin tur kan leda till ökade kostnader och till att korrigeringen av konkurrenskraften avstannar. Det kräver utöver de föreslagna åtgärderna effektiva åtgärder också för att minska långtidsarbetslösheten. Utskottet vill påpeka att när arbetslösheten blir strukturell minskar den inte nödvändigtvis när konjunkturläget förbättras.

För att få ner arbetslösheten behöver vi utöver reformer som påverkar utbudet på arbetskraft strukturella reformer som ökar efterfrågan. De kan få till stånd att arbetsmarknadens funktions sätt ändras, tröskeln för att sysselsätta sänks och företagen vågar anställa mer folk. Utskottet anser att främjande av den lokala avtalsfriheten kan medverka till gynnsammare förutsättningar för en ökad sysselsättning.

### *Långtidsarbetslöshet och arbete med lönesubvention*

Långtidsarbetslösheten har med undantag för arbetslöshet som pågår oavbrutet över två år minskat, men är fortfarande hög och arbetslöshetsperioderna är långa. I slutet av mars var antalet personer som varit arbetslösa i minst ett år utan avbrott 112 000, alltså 10 400 färre än året innan. Antalet arbetslösa som varit utan arbete i två år utan avbrott var 56 100. Det är 1 400 fler än för ett år sedan.

## Utlåtande AjUU 2/2017 rd

Arbetslösheten minskade i alla åldersgrupper. I slutet av mars fanns det 38 600 arbetslösa arbetsökande under 25 år, vilket är 6 100 färre än i mars året innan. Arbetslösheten har sjunkit snabbare bland män än bland kvinnor. Arbetslösheten bland kvinnor var i mars 68,5 procent och bland män 69,1 procent. Den totala arbetslösheten var 68,8 procent. Utskottet anser det viktigt att fästa särskild vikt vid att öka sysselsättningen bland kvinnor.

I redogörelsen sägs att den strukturella arbetslösheten är ett problem som inte helt och hållet kan lösas ens genom ekonomisk tillväxt eller förbättrat sysselsättningsläge. Regeringen har ökat och ökar utbudet av arbetsinsatser genom att strama åt utkomstskyddet för arbetslösa och villkoren för det, och under arbete finns bland annat en så kallad aktiveringsmodell som preciserar de ålägganden som ska krävas av de arbetslösa. Sådana åtgärder har i undersökningar konstaterats öka sysselsättningen och förkorta arbetslöshetsperioderna. Utskottet understryker att samtidigt bör slutresultat som är oskäligen för arbetslösa undvikas. Vidare påpekar utskottet att åtgärder som gäller stramare och svagare utkomstskydd för arbetslösa lämpar sig illa för de som är svårast att sysselsätta och som för att få jobb behöver personlig handledning och särskilt stöd.

Lönesubvention är ett relativt effektivt medel för att sysselsätta långtidsarbetslösa som är svåra att sysselsätta. Under de senaste åren har arbetskraftstjänsterna fokuserat på olika former av oavlönat arbete som till exempel arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Det lönesubventionerade arbetet har minskat i betydelse och det har stått till buds rentav mindre än under tidigare år av uppsving.

Regeringen lägger i redogörelsen fast att i fortsättningen ska lönesubvention i större utsträckning riktas in på svårssysselsatta personer och rikta in lönesubvention på företag genom en profileringsmodell. Utskottet välkomnar att lönesubvention riktas in på företag och svårssysselsatta, men betonar organisationernas roll som producent av tjänster för svårssysselsatta.

Företag och stiftelser erbjuder sysselsättningstjänster särskilt för de arbetslösa som för att få jobb behöver särskilt stöd och personlig handledning. Lönesubvention har under de senaste åren i tilltagande utsträckning dirigerats till företag i stället för till föreningar på grund av att organisationernas insatser har haft en svag sysselsättningsverkan. Utskottet vill påpeka att de personer som hänvisas till föreningar har ett uppenbart svårare utgångsläge än de som hänvisas till företag, och insatsernas verkan kan på så sätt inte jämföras direkt. Trots ett svårt utgångsläge är läget för dem som ska sysselsättas inte hopplöst och dessutom stöder arbete inom en förening personernas övriga liv och tillför välmående.

I 2017 års budget begränsades stödet till föreningar så att det har kunnat anvisas endast till 3 000 personer som ska sysselsättas. Lösningen har lett till att medlen för lönesubvention till föreningarna har tagit slut redan under början av året inom flera områden. Det är beklagligt, menar utskottet och betonar att effekterna av organisationernas verksamhet måste bedömas ur ett bredare perspektiv än bara med avseende på sysselsättningen. Lönesubventionerat arbete förbättrar inte bara möjligheterna till sysselsättning utan också det sociala välbefinnandet och minskar på så sätt behovet av eventuella andra tjänster.

I samband med regionförvaltningsreformen ska ansvaret för att tillhandahålla sysselsättningstjänster överföras till landskapen och tjänsterna ska produceras med en beställar-utförarmodell.

## Utlåtande AjUU 2/2017 rd

Enligt utskottets uppfattning kommer det åtminstone inte genast att finnas tillgång till tjänster för svårssysselsatta personer på marknadsmässiga villkor. Utskottet ser det som viktigt att tredje sektorns sysselsättningstjänster och finansieringen för dem tryggas i landskapen.

### *Tillväxttjänster och landskapens finansiering med allmän täckning*

I den planerade landskapsreformen är grunderna för finansieringen av landskapen och fördelningsmodellen fortfarande olösta. Landskapens finansiering med allmän täckning antas innehålla också de nuvarande anslagen för offentlig arbetskrafts- och företagsservice (moment 32.30.51). En risk vid reformen kan vara att utan särskilda anslag för tillväxttjänster och i synnerhet arbets- och näringsbyråer tar vårdreformens lagstadgade behov en så stor del av anslaget i anspråk att det inte blir kvar tillräckligt med resurser för sysselsättning. Utskottet anser att tillväxttjänsterna och särskilt arbets- och näringsbyråernas tjänster måste få en tillräcklig andel av landskapens finansiering med allmän täckning så att sysselsättningstjänsterna kan skötas på lika villkor överallt i landet.

En sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen inleddes i kommunerna 2002, och den lagfästes 2015. Samservicen är en verksamhetsmodell där kommunen, FPA och arbets- och näringsbyråerna tillsammans bedömer de arbetslösas behov av tjänster, planerar lämpliga tjänster för att främja sysselsättningen och ansvarar för att främja och följa upp sysselsättningen. Verksamhet är baserad på lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen (1369/2014) och leds av kommunen med chefen för den sektorsövergripande samservicen i spetsen. Denna verksamhetsmodell har konstaterats vara ett skäligen effektivt och ändamålsenligt sätt att främja sysselsättningen av svårssysselsatta personer.

I samband med landskapsreformen ska tillhandahållandet av sektorsövergripande tjänster och samordningen av tjänsterna överföras till landskapen och den nuvarande modellen upphör. Utskottet understryker att existerande god praxis bör utnyttjas och utvecklas i den nya handlingsramen.

### *Integration*

Redogörelsen bedömer att kostnaderna av migrationen sjunker allmänt och inom kommunalekonomin. Inom landskapsreformen överförs statens ersättningar för integrationen delvis till landskapets finansiering med allmän täckning.

Inom landskapsreformen planeras integrationsprocesserna bli fördelade mellan landskapet och kommunen. Inom landskapet tillhandahålls tjänsterna som vårdtjänster, tillväxttjänster och andra integrationsfrämjande åtgärder och en del av dessa ska framöver tillhandahållas av tjänsteproducenter. Landskapens och kommunernas roller är inte helt klara i fråga om de olika tjänsterna. Utskottet betonar vikten av att integrationen lyckas och anser det behövligt att det föreslagna tillhandahållandet av integration förtydligas.

## Utlåtande AjUU 2/2017 rd

### *Aktiveringsmodell för sysselsättning*

Arbetslösheten bedöms minska årligen under ramperioden. Därför minskar också anslagen för offentliga arbetskrafts- och företagstjänster. År 2018 är anslaget 347 miljoner euro. Anslagen för arbetskrafts- och företagstjänsterna ökas med 25 miljoner euro jämfört med det tidigare rambeslutet på grund av den aktiveringsmodell som tas i bruk den 1 januari 2018. Inom aktiveringsmodellen minskas självriskdagarna för utkomstskydd för arbetslösa från sju dagar till fem dagar i början av arbetslösheten. Efter tre månaders arbetslöshet skärs utkomstskyddet ner med 4,65 procent. Det kan undvikas genom att vara på jobb en vecka eller anlita tjänster under fem dagar. I samband med landskapsreformen förnyas dessutom tjänsteprocessen för arbetssökande. Arbetssökande förutsätts bland annat rapportera om sitt arbetssökande med sju dagars mellanrum, annars upphör arbetssökandet att gälla. Reformens syfte är att förkorta arbetslöshetsperioderna och att aktivera arbetslösa att själva agera.

I ljuset av forskning väntas aktiveringsmodellen öka sysselsättningen och minska arbetslösheten. Utskottet vill ändå påpeka att aktiveringsmodellen kan leda till sämre försörjning hos en del av de arbetslösa, när personer av en eller annan orsak inte kan iaktta den aktivitet som lagen förutsätter. Utskottet anser att aktiveringsmodellen inte får ställa arbetslösa i en oskälig ställning, och ser det som angeläget att i samband med att lagen stiftas säkerställa att de arbetslösa vid behov har möjlighet att delta i en ändamålsenlig sysselsättningsfrämjande service.

Utskottet stöder riktlinjerna från halvtidsöverläggningen om stöd för regional rörlighet för arbetslösa. Enligt planen ska användningen av rörlighetsstöd öka och dess tillämpningsområde ska utvidgas också till kortvarigt deltidsarbete och rekryteringsutbildning. Med avseende på utvecklingen av sysselsättningen är det också angeläget att minska flitfällorna. Att sänka dagvårdsavgifterna och vidta åtgärder för att dämpa ökningen av hyresnivån är viktigt och behövligt, menar utskottet.

För att öka aktiviteten bland de arbetslösa erbjuds de enligt riktlinjerna från regeringens halvtidsöverläggningar mer stöd för att söka arbete. Från början av 2017 har arbets- och näringsmyndigheten en skyldighet att intervjua alla arbetslösa med tre månaders mellanrum, varvid också sysselsättningsplanerna uppdateras. Utskottet menar att personliga möten är viktiga och ställer sig positivt till intervjuerna.

Utskottet vill påpeka att det finns stora regionala skillnader i fråga om att göra intervjuer och hålla sysselsättningsplanerna tidsenliga. På grund av resursbrist hos arbets- och näringsbyråerna har intervjuer inte kunnat genomföras i planerad omfattning. Enligt erhållen utredning hade cirka 50 procent av dem som varit tre månader arbetslösa en uppdaterad sysselsättningsplan i slutet av maj. Utskottet ser det som viktigt att det avsätts adekvata resurser för intervjuerna.

### *Personalen på arbets- och näringsbyråerna*

Besparingarna i offentliga finanser under de senaste åren har också drabbat arbets- och näringsbyråerna och deras personalmängd har minskat betydligt trots en samtidig ökning av arbetslösheten. Dessutom har det skett en rad omställningar inom arbetskraftsförvaltningen och den arbets-

## Utlåtande AjUU 2/2017 rd

kraftspolitiska lagstiftningen, och omställningarna fortgår i landskapsreformen där processen med arbetskraftstjänsterna reformeras i grunden.

De personella resurserna inom arbets- och näringsförvaltningen är små jämfört med de övriga nordiska länderna. I Finland jobba cirka 2 200 personer med kunder medan motsvarande siffra för Sverige är 14 000. Enligt redogörelsen minskar personalmängden ytterligare under de närmaste åren.

Det är uppenbart, menar utskottet, att när många organisationsreformer och lagändringar genomförs samtidigt som personaldimensioneringen hålls stram och rentav åtstramas ytterligare, blir det svårare att genomföra arbetskraftsförvaltningens normala uppgifter. På det pekar att av det anslag på 735 miljoner euro som 2015 anslogs för offentliga arbetskrafts- och företagstjänster förblev 207 miljoner euro outnyttjat. En sådan utveckling bådär inte gott, menar utskottet. Utskottet uttrycker också oro över arbetshälsan hos arbetskraftsförvaltningens personal och kräver att personalen tillförsäkras stöd och omsorg om arbetshälsan i samband med omställningarna genom tillräckliga åtgärder och adekvat stöd.

### ***Ingen konsekvensanalys ur jämställdhetsperspektiv i planen för de offentliga finanserna***

I en rad utlåtanden om planer för de offentliga finanserna och om statsbudgeten har arbetslivs- och jämställdhetsutskottet pekat på brister i konsekvensanalyserna ur jämställdhetsperspektiv (se till exempel AjUU 3/2016 rd, AjUU 2/2015 rd, AjUU 3/2014 rd och AjUU 9/2014 rd) och förutsett att könsspecifika konsekvenser och jämställdhetskonsekvenser utreds och beaktas.

I sitt utlåtande (AjUU 3/2016 rd) om planen för de offentliga finanserna 2016—2018 ansåg utskottet att konsekvensanalys ur jämställdhetsperspektiv har varit ett viktigt verktyg i beslutsprocesserna inom statsförvaltningen när det gällt att främja jämställdhet. Utskottet påpekade att besluten alltid bör analyseras med avseende på hur de påverkar kvinnor, män och jämställdhet inom olika delområden i livet. Skillnader mellan könen och anknytande jämställdhetsproblem bör vägas in. Konsekvensanalysen bör göras redan när besluten förbereds så att det går att säkerställa att de beslut som fattas i samhället inte försämrar jämställdheten mellan könen. I statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna 2018—2021 nämns ingenting om kön eller jämställdhet.

Utskottet föreslog i samband med behandlingen av den föregående planen för de offentliga finanserna (AjUU 3/2016 rd) att det ska övervägas om budgeten och eventuellt också planen för de offentliga finanserna ska innehålla en jämställdhetsbilaga i likhet med budgetpropositionen i Sverige. Utskottet upprepar det tidigare sagda.

## **FÖRSLAG TILL BESLUT**

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet föreslår

*att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.*

## Utlåtande AjUU 2/2017 rd

Helsingfors 24.5.2017

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Tarja Filatov sd  
vice ordförande Heli Järvinen gröna  
medlem Pertti Hakanen cent  
medlem Teuvo Hakkarainen saf (delvis)  
medlem Hannakaisa Heikkinen cent  
medlem Niilo Keränen cent  
medlem Anna Kontula vänst  
medlem Jaana Laitinen-Pesola saml  
medlem Leena Meri saf  
medlem Merja Mäkisalo-Ropponen sd  
medlem Ilmari Nurminen sd  
medlem Veronica Rehn-Kivi sv  
medlem Eero Suutari saml  
medlem Martti Talja cent  
medlem Juhana Vartiainen saml  
medlem Eerikki Viljanen cent (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Marjaana Kinnunen.

**Utlåtande AjUU 2/2017 rd**  
**Avvikande mening 1**

**AVVIKANDE MENING 1**

**Motivering**

*Den internationella ekonomin och konkurrenskraftsavtalet mellan arbetsmarknadsorganisationerna stärker ekonomin och sysselsättningen*

Efter många svåra år uppvisar Finlands ekonomi åter tillväxt. Den förbättrade sysselsättningen baserar sig (huvudsakligen) på många faktorer: arbetsmarknadsorganisationerna förhandlade fram ett konkurrenskraftsavtal; exporten har ökat; i Europa har investeringarna återhämtat sig och det har medfört beställningar till verkstadsindustrin i Finland. Produktionen har ökat också inom bil- och varvsindustrin och inom turismen.

I fjol ökade bruttonationalprodukten med 1,4 procent. Tillväxten väntas fortsätta de närmaste åren, men långsammare än förr. I och med tillväxten väntas sysselsättningen öka under hela prognosperioden med ungefär en halv procent per år. Det innebär att regeringen når hälften av sitt sysselsättningsmål.

Trots att arbetslösheten har minskat är långtidsarbetslösheten fortfarande hög och arbetslöshetsperioderna är långa. I slutet av mars var antalet personer som varit arbetslösa i minst ett år utan avbrott 112 200, vilket är 10 400 färre än året innan. Det fanns 56 100 långtidsarbetslösa som varit utan arbete i två år utan avbrott. Det är 1 400 fler än för ett år sedan.

Arbetslösheten har sjunkit snabbare bland män än bland kvinnor. Arbetslösheten bland kvinnor var i mars 68,5 procent och bland män 69,1 procent. Den totala arbetslösheten var 68,8 procent. Utskottet ser det som viktigt att det fästs särskild uppmärksamhet vid att höja sysselsättningstalet bland kvinnor och att reformen av familjeledigheter genomförs så att en större del av ledigheterna för vård av barn öronmärks för papporna.

I redogörelsen sägs att den strukturella arbetslösheten är ett problem som inte helt och hållet kan lösas ens genom ekonomisk tillväxt eller förbättrat sysselsättningsläge. Trots att problemet erkänns har regeringen inget förslag till åtgärder eller tilläggsfinansiering för att lösa det. Regeringen ser ut att vilja öka utbudet av arbetskraft främst genom nedskärningar i utkomstskydd för arbetslösa.

Det inkomstbundna utkomstskyddet för arbetslösa har utsatts för omfattande nedskärningar och likaså incitamenten för aktivitet. Självrisken i fråga om utkomstskydd för arbetslösa har ökats och dess giltighetstid har förkortats. Samtidigt har anslaget för arbetskraftspolitiska åtgärder, särskilt utbildning, skurits ner betydligt.

*Utbildning tryggar arbetskraftens kompetens och konkurrenskraft*

Arbetsmarknadens struktur förändras snabbt och därför är det vansinnigt att förebyggandet av arbetslöshet har försvagats exempelvis genom att minska möjligheterna för arbetslösa att utbilda

## Utlåtande AjUU 2/2017 rd

### Avvikande mening 1

sig. Utbildningsbidraget för vuxna har skurits ner trots att det bidrar till att behålla jobbet och stöder utbildningen i branscher med brist på arbetskraft.

Ersättningarna för frivillig utbildning för arbetslösa och den arbetskraftspolitiska utbildningen har skurits ner drastiskt. Nu integreras utbildning för yrkesexamen med undervisnings- och kulturministeriets statsandelsbaserade utbildning. Ändringen väntas minska flexibiliteten i upphandlingen av utbildning, försvåra för vuxna att få utbildning, minska utbildningsresurserna, rikta in besparingarna på vuxenbefolkningen och betona utbildning för unga.

Risken är att utbudet av utbildning fördelas regionalt så att den över huvud taget inte betjänar områden med hög arbetslöshet och för lite de områden där efterfrågan på arbetskraft växer. Det leder till svagare förmåga att reagera på strukturförändringar. Huvuddelen av pengarna för statsandelsbaserade examensinriktade studier fördelas årligen. Det nuvarande systemet för arbetsförvaltning har snabbt förmått anvisa utbildningsresurser för orter med strukturomvandling och regioner med stora investeringar. Den smidigheten går nu förlorad.

Inom arbetskraftspolitisk utbildning har det gått att köpa stödtjänster för studerande exempelvis för invandrare och andra som behöver specialstöd. Behovet av stöd ökar men resurserna minskar.

Att reformen av yrkesutbildning utgår från arbetslivet är värt att stödjas, men utan stödåtgärder blir det svårare för de sämst rustade att få utbildning, och genomströmningen hotas att bli försvagad på grund av otillräckliga stödåtgärder.

Vi undertecknade anser att regeringens förbehåll för att utvidga frivillig utbildning är stränga. I tider av hög arbetslöshet kunde man för 25 år fyllda avstå från kriterier helt och hållet på viss tid, men i stället borde skyldigheten att ta emot arbete medan frivillig utbildning pågår bli strängare.

*Inom arbetskraftspolitiken har man gått mot oavlönade rehabiliterande arbetsverksamhet på bekostnad av mer effektiva aktiveringsåtgärder*

Regeringen lägger i sin redogörelse fast att i fortsättningen ska lönesubvention i större utsträckning riktas in på svårsysselsatta personer via företagen genom en profileringsmodell.

Det är alldeles rätt att genom lönesubvention försöka få så många som möjligt att ta anställning i företag, eftersom det gynnar anställning på den öppna arbetsmarknaden. Men det är självbedrägeri att tro att de mest utsatta får jobb i företag. De har uttryckligen fått stöd av organisationer och kommuner.

Föreningar och stiftelser erbjuder sysselsättningstjänster särskilt för de arbetslösa som för att få jobb behöver särskilt stöd och personlig handledning. Lönesubvention har under de senaste åren i tilltagande utsträckning dirigerats till företag i stället för till föreningar på grund av att organisationernas insatser har haft en svag sysselsättningsverkan.

Utskottet vill påpeka att de personer som hänvisas till föreningar har ett uppenbart svårare utgångsläge än de som hänvisas till företag, och insatsernas verkan kan på så sätt inte jämföras direkt.

## Utlåtande AjUU 2/2017 rd Avvikande mening 1

Trots ett svårt utgångsläge är situationen inte hopplös för dem som ska sysselsättas. Att jobba inom en förening stöder också människors liv i övrigt och ökar välmåendet.

I 2017 års budget begränsades sysselsättningsstödet till föreningar så att det har kunnat anvisas endast till 3 000 personer som ska sysselsättas. Lösningen har lett till att medlen för lönesubvention till föreningarna har tagit slut redan under början av året inom flera områden. Det är beklagligt, menar utskottet och betonar att effekterna av organisationernas verksamhet måste bedömas ur ett bredare perspektiv än bara med avseende på sysselsättningen. Lönesubventionerat arbete förbättrar inte bara möjligheterna till sysselsättning utan det förbättrar också det sociala välbefinnandet och minskar på så sätt behovet av eventuella andra tjänster.

Lönesubvention är ett effektivt sätt att sysselsätta långtidsarbetslösa som är svåra att sysselsätta. Under de senaste åren har utbildning och lönesubventionering inom arbetskraftstjänsterna i tilltagande utsträckning ersatts med olika former av oavlönat arbete såsom till exempel rehabiliterande arbetsverksamhet. Det lönesubventionerade arbetet har minskat och det har stått till buds rentav mindre än under tidigare år av uppsving. I Sverige är beloppen för lönesubvention mångfaldigt större än i Finland.

För att stävja långtidsarbetslösheten bör vi medvetet bygga upp biträdande arbetskraft som kan ha karaktär av en kompletterande arbetsmarknad. Organisationernas sysselsättningsåtgärder har använts för att städa äldres hem, erbjuda hemhjälp för krigsveteraner, hjälpa äldre med butiksbesök, erbjuda gårdskarlstjänster för egnahemshus, stödja idrottsaktiviteter för barn och ungdomar och en hel del annat som är bra för samhället. Nu körs den här verksamheten systematiskt ner trots att den förbättrar de arbetslösas situation och samtidigt bidrar till välbefinnande för andra.

Utskottet påpekar att i sin egen verksamhet prioriterar tredje sektorn de sociala aspekterna. Den offentligt subventionerade sysselsättningsverksamheten möjliggör flexibilitet i produktivitetsoch resultatförväntningarna. Till sysselsättningsverksamheten hör ofta också annat stöd både före och efter den lönesubventionerade perioden.

### *Aktiveringsmodellen för sysselsättning ställer de arbetslösa i en ojämlik ställning*

Regeringens sysselsättningspolitik har förts vilse och i fel riktning. Den har varit baserad på att öka utbudet av arbetskraft men glömt att stärka efterfrågan på arbetskraft. De planerade lösningarna i fråga om utkomstskydd för arbetslösa andas skuldbeläggning av de arbetslösa.

Regeringen fortsätter att skära ner utkomstskyddet för arbetslösa genom aktiveringsmodellen. Avregleringen gäller inte de arbetslösa, utan regeringen lägger på dem ytterligare skyldigheter och ökar kontrollen av dem.

Utkomstskyddet för arbetslösa förnyas genom en aktiveringsmodell, där den arbetslöse efter tre månaders arbetslöshet påförs en självriskdag per månad. Den arbetslöse kan undvika självriskdagen genom att vara aktiv. Aktivering är i sig en bra sak, men om modellen inte beaktar att de arbetslösa befinner sig olika situationer och har varierande funktionsförmåga kan den leda till att uttryckligen de mest utsatta utsätts för nedskärningar. Modellen kan leda till marginalisering och förvärpa den. Den kan också bidra till att människor måste ty sig till utkomststöd samt medföra

## **Utlåtande AjUU 2/2017 rd**

### **Avvikande mening 1**

flitfallor och byråkratiska hinder. Det förbättrar inte de arbetslösas förutsättningar för att få jobb eller deras välfärd.

Att strama åt villkoren för utkomstskydd för arbetslösa har i undersökningar visat sig öka sysselsättningen, men åtstramningarnas effekter är svåra att förutse. Regeringens planer vidlåder en obalans eftersom de avkräver de arbetslösa aktivitet och deltagande i arbete eller aktiveringsåtgärder, men samhället har ingen skyldighet att erbjuda arbete eller aktiveringsåtgärder. Att utkomstskyddet för arbetslösa försvagas driver också allt fler arbetslösa till grundtryggheten, vilket man har sett exempel på bland en del långtidsarbetslösa.

Åtgärder som gäller stramare och svagare utkomstskydd för arbetslösa lämpar sig inte för de som är svårast att sysselsätta och som för att få jobb behöver personlig handledning och särskilt stöd.

Utskottet påpekar att regeringen säger sig ta steg i riktning mot den danska modellen. Det stämmer i fråga om de arbetslösas skyldigheter, men inte i fråga om statsmaktens åtgärder. Exempelvis i Danmark har en arbetskraftsfunktionär ungefär 14 kunder, men i Finland mer än 280.

Vi ser det som nödvändigt att den aktiverande arbetskraftspolitiken har tillräckligt med meningsfulla och sysselsättningsfrämjande tjänster av hög kvalitet som redskap. Likaså är det viktigt att en arbetssökande själv individuellt kan främja sin kompetens, sitt arbetssökande, sin sysselsättning eller inledandet av företagsverksamhet, om lediga jobb inte står att få. Som andra metoder bör man också beakta åtgärder som anknyter till att främja de arbetslösas arbetsförmåga såsom deltagande i kamratsödsgrupper, frivillig verksamhet och så vidare.

Anslagen för arbetskrafts- och företagstjänsterna ökas med 25 miljoner euro jämfört med det tidigare rambeslutet på grund av den aktiveringsmodell som tas i bruk den 1 januari 2018. Inom aktiveringsmodellen minskas självrisksdagarna för utkomstskydd för arbetslösa från sju dagar till fem dagar i början av arbetslösheten. Efter tre månaders arbetslöshet skärs utkomstskyddet ner med 4,65 procent. Det kan undvikas genom att vara på jobb en vecka eller anlita tjänster under fem dagar.

Utskottet påpekar att aktiveringsmodellen kan leda till sämre försörjning hos en del av de arbetslösa också när personer inte kan iaktta den aktivitet som lagen förutsätter av orsaker de inte själva råar för. Utskottet menar att aktiveringsmodellen inte får ställa arbetslösa i en oskälig situation. Utkomstskyddet för arbetslösa får inte skäras ner utan att den arbetslösa har erbjudits en faktisk möjlighet till arbete eller till en ändamålsenlig sysselsättningsfrämjande service och aktiveringsåtgärder.

I samband med landskapsreformen förnyas dessutom tjänsteprocessen för arbetssökande. Arbetssökande förutsätts bland annat rapportera om sitt arbetssökande med sju dagars mellanrum, annars upphör arbetssökandet att gälla. Reformens syfte är att förkorta arbetslöshetsperioderna och att aktivera arbetslösa att själva agera.

Den arbetslösa är i fortsättningen skyldig att söka minst 12 jobb under tre månader och robotframställda jobberbudanden ska besvaras och dessutom ska det rapporteras om jobbsökning på webben en gång i veckan. Att försumma att söka jobb medför karens och försummelse av veckorap-

## Utlåtande AjUU 2/2017 rd Avvikande mening 1

porterna bryter arbetssökandet och avbryter utbetalningen av utkomstskyddet för arbetslösa helt och hållet.

Mängden rapporter uppskattas till 17 miljoner per år. Det ökar mängden onödigt tjänstearbete. Kravet på att söka 12 jobb känns skäligt men är i underkant för en frisk yrkeskunnig person som bor i en tillväxtort. För den som har en skada som begränsar arbetet och som bor i ett område där det är ont om jobb, blir kravet på 12 ansökningar oskäligt. Mekaniska ansökningar belastar också företag som söker arbetskraft.

Det är oklart om användningen av utkomstskydd för arbetslösa fortsättningsvis utgör basen för lönesubvention, som finansieras från social- och hälsovårdsministeriets moment. Det är nödvändigt att skapa en modell genom vilken de nuvarande lönesubventionerade arbetsformerna kan fortsätta också i framtiden. Om denna möjlighet till sysselsättning försvinner i samband med en eventuell landskapsreform, förlorar vi en stor del av den aktiva arbetskraftspolitikens resurser. Den aktiva användningen av det passiva utkomstskyddet för arbetslösa bör ökas, inte minskas.

Dessutom måste det göras lättare att använda utkomstskydd för arbetslösa aktivt som lönesubvention, i enlighet med den så kallade sedelmodellen av Rinne.

*Intervjuer, rörlighetsstöd och användning av utkomstskydd för arbetslösa som stöd för företagsamhet samt sänkning av dagvårdsavgifterna ökar sysselsättningen*

Utskottet ställer sig bakom linjevalen vid halvtidsöverläggningarna om stöd för regional rörlighet. Enligt planen ska användningen av rörlighetsstöd öka och dess tillämpningsområde ska utvidgas också till kortvarigt deltidsarbete och rekryteringsutbildning.

Utskottet vill påminna om att en välfungerande kollektivtrafik främjar rörligheten. Regeringens nedskärningar i den offentligt stödda trafiken försvagar arbetskraftens rörlighet.

Regeringens planer för aktiv användning av utkomstskydd för arbetslösa som ett flexibelt stöd för företagsamhet är värt att stödja. Det gör det inom många branscher möjligt att finna nya vägar till anställning och sporrar människor till att pröva på att arbeta som företagare.

För att öka aktiviteten bland de arbetslösa erbjuds de enligt riktlinjerna från regeringens halvtidsöverläggningar intervjuer med tre månaders intervall. Utskottet påpekar att från början av 2017 har arbets- och näringsmyndigheten en skyldighet att intervjua alla arbetslösa med tre månaders mellanrum, varvid också sysselsättningsplanerna uppdateras.

Personliga möten är viktiga, menar utskottet, och stöder genomförandet av intervjuerna, men påpekar att de inte kan genomföras utan ökade personalresurser. För närvarande är det vardag hos arbets- och näringsbyråerna att även svärsysselsatta ungdomar måste vänta ett halvt år på ett första möte.

Med avseende på utvecklingen av sysselsättningen är det också angeläget att minska flitfällorna. Utskottet ser positivt på att sänka dagvårdsavgifterna, men påpekar att det behövs en total över-

## Utlåtande AjUU 2/2017 rd

### Avvikande mening 1

syn av dagvårdssystemet för att de lönsamhetsproblem som kostnaderna för barnomsorgen medför för familjer i arbetslivet ska kunna upphävas och sysselsättningen stärkas.

*Effekterna av nedskärningarna i bostadsbidragen på arbetsmarknaden försvagar incitamenten att ta lågavlönade jobb*

Regeringen tänker nu sänka bostadsbidraget genom att återinföra ett tak för hur mycket bidrag man kan få per kvadratmeter och genom att binda justeringarna av bostadsbidraget till levnads-kostnadsindex i stället för till hyresindex. På längre sikt sänker indexbytet förmånens nivåutveckling avsevärt. Någon närmare bedömning av hur ett bidragstak per kvadratmeter påverkar försörjningen kan ännu inte göras. De kommunvisa maxgränserna och de regionala skillnaderna i tillgången till hyresbostäder med skälig hyra och i hyresnivå är avgörande för vilka konsekvenser ändringen medför. Det är till exempel typiskt för huvudstadsregionen att hyrorna har stigit mer än den allmänna prisnivå, och i Helsingfors bor flertalet av bidragstagarna ensamma i en liten hyresbostad. I sådana bostäder är hyran per kvadratmeter den allra högsta.

Det är i och för sig viktigt att dämpa ökningen av kostnaderna för bostadsbidrag, men vi anser att problemet med ökande kostnader inte kan lösas genom att försvaga stödet till låginkomsttagarna. De här nedskärningarna ger omedelbart utslag i låginkomsttagarnas liv. Reformen försätter människor i ojämlik ställning och tvingar dem att söka utkomststöd. Enligt siffrorna i redogörelsen ska reformen sänka utgifterna för bostadsbidrag med 30 miljoner euro per år, men samtidigt leder den till att utgifterna för utkomststöd ökar med 17 miljoner euro. Ökningen av utgifterna för utkomststöd visar att ändringen ökar utnyttjandet av utkomststöd och därigenom också de flitfällor som är förknippade med förmånen. Detta trots att ett av målen för reformen är att stärka incitamenten för att ta emot arbete.

I stället för att skära ned vore det bättre att stödja byggandet av bostäder med skäliga boendekostnader, att över huvud taget främja bostadsbyggandet och att stärka sysselsättningen.

*Omsorg om arbetshälsan bland personalen på arbets- och näringsbyråerna*

Besparingarna i offentliga finanser under de senaste åren har också drabbat arbets- och näringsbyråerna och deras personalmängd har minskat betydligt trots en samtidig ökning av arbetslösheten. Dessutom har det skett en rad omställningar inom arbetskraftsförvaltningen och den arbetskraftspolitiska lagstiftningen, och omställningarna fortsätter i samband med landskapsreformen där processen för arbetskraftstjänsterna reformeras i grunden.

De personella resurserna inom arbets- och näringsförvaltningen är små jämfört med de övriga nordiska länderna. I Finland jobbar cirka 2 200 personer med kunder medan motsvarande siffra för Sverige är 14 000. Enligt redogörelsen minskar personalmängden ytterligare under de närmaste åren.

Det är uppenbart, menar utskottet, att när många organisationsreformer och lagändringar genomförs samtidigt som personaldimensioneringen hålls stram och rentav stramas åt ytterligare, blir det svårare att utföra arbetskraftsförvaltningens normala uppgifter. På det pekar att av det anslag på 735 miljoner euro som 2015 anslogs för offentliga arbetskrafts- och företagstjänster förblev

## Utlåtande AjUU 2/2017 rd

### Avvikande mening 1

207 miljoner euro outnyttjat. Det är fel riktning, menar utskottet. Utskottet uttrycker verklig oro över arbetshälsan hos arbetskraftsförvaltningens personal och förutsätter att personalen tillförsäkras stöd och omsorg om arbetshälsan i samband med de förestående omställningarna genom tillräckliga åtgärder och adekvat stöd.

*Landskapsreformen och förnyandet av tillväxttjänsterna äventyrar tjänsterna för långtidsarbetslösa*

I samband med regionförvaltningsreformen ska ansvaret för att tillhandahålla sysselsättnings-tjänster överföras till landskapen och tjänsterna produceras med en beställar-utförarmodell. Enligt utskottets uppfattning kommer det inte att finnas tjänster för svårssysselsatta personer på marknaden.

Pilotprojekt inom arbetsförvaltningen visar att inom den normala arbetsförmedlingen har privata aktörer tillfört mervärde eftersom de har kunnat fokusera på vissa målgrupper (pilotprojektet i Nyland). I fråga om äldre och personer som länge varit arbetslösa har resultaten varit svaga (pilotprojektet i Birkaland).

Utskottet anser att tillväxttjänsterna och särskilt arbets- och näringsbyråernas tjänster måste få en tillräcklig andel av landskapens öronmärkta anslagsandel så att sysselsättningstjänsterna kan skötas på lika villkor överallt i landet.

Sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen är en verksamhetsmodell där kommunen, FPA och arbets- och näringsbyråerna tillsammans bedömer de arbetslösas behov av tjänster, planerar lämpliga tjänster för att främja sysselsättningen och ansvarar för att främja och följa upp sysselsättningen. Verksamheten är baserad på lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen (1369/2014) och leds kommunbaserat av chefen för den sektorsövergripande samservicen. Denna verksamhetsmodell har konstaterats vara ett effektivt och ändamålsenligt sätt att främja sysselsättningen av svårssysselsatta personer.

I samband med landskapsreformen överförs tillhandahållandet av sektorsövergripande tjänster och samordningen av tjänsterna till landskapen, och enligt regeringens planer upphör den nuvarande modellen för sektorsövergripande samservice. Utskottet understryker att existerande god praxis inte bör avvecklas; tvärtom bör den utvecklas och fördjupas i den nya verksamhetsmiljön och det bör skapas en finansieringsmekanism som tvingar fram ett sektorsövergripande samarbete.

Vi stöder inte det att en välfungerande modell slopas och att ansvaret för hanteringen av långtidsarbetslösheten och sysselsättningen av unga överförs till landskapen med ett organiseringsansvar enligt beställar-utförar-modellen. I synnerhet när det gäller unga och långtidsarbetslösa och andra svårssysselsatta grupper bör resurserna och ansvaret för ordnandet av tjänster överföras till kommunerna som har den bästa kännedomen om områdets möjligheter och behov i fråga om sysselsättning och kunderna.

## Utlåtande AjUU 2/2017 rd Avvikande mening 1

### *Ingen konsekvensanalys ur jämställdhetsperspektiv i planen för de offentliga finanserna*

I en rad utlåtanden om planer för de offentliga finanserna och om statsbudgeten har arbetslivs- och jämställdhetsutskottet pekat på brister i konsekvensanalyserna ur jämställdhetsperspektiv (se till exempel AjUU 3/2016 rd, AjUU 2/2015 rd, AjUU 3/2014 rd och AjUU 9/2014 rd) och förutsett att könsspecifika konsekvenser och jämställdhetskonsekvenser utreds och beaktas.

I sitt utlåtande (AjUU 3/2016 rd) om planen för de offentliga finanserna 2016—2018 ansåg utskottet att konsekvensanalys ur jämställdhetsperspektiv är ett viktigt verktyg när det gäller att främja jämställdhet. Utskottet påpekade att besluten alltid bör analyseras med avseende på hur de påverkar kvinnor, män och jämställdhet inom olika delområden i livet. Skillnader mellan könen och anknytande jämställdhetsproblem bör vägas in. Konsekvensanalysen bör göras redan när besluten förbereds så att det går att säkerställa att de beslut som fattas i samhället inte försämrar jämställdheten.

Trots talrika tidigare anmärkningar har regeringen inte fogat en konsekvensanalys ur jämställdhetsperspektiv till planen för de offentliga finanserna. I statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna 2018—2021 finns ingen konsekvensanalys ur jämställdhetsperspektiv och i planen nämns över huvud taget ingenting om kön eller jämställdhet. Att försumma att använda ett centralt redskap för att främja jämställdhet är beklagligt och skadligt för jämställdhetsutvecklingen.

Utskottet föreslog i samband med behandlingen av föregående plan för de offentliga finanserna (AjUU 3/2016 rd) att det ska övervägas om budgeten och eventuellt också planen för de offentliga finanserna ska innehålla en jämställdhetsbilaga i likhet med budgetpropositionen i Sverige. Utskottet upprepar det tidigare sagda. Vi undertecknade instämmer i utskottets framställning.

I planen för de offentliga finanserna saknas också de jämställdhetskonsekvenser som i fråga om vård- och landskapsreformen och valfrihetslagarna hänger ihop med den nuvarande ramperioden. Social- och hälsovårdsbranscherna är starkt kvinnodominerade. Genom tvångsbolagiseringar håller exempelvis yrken inom hälso- och sjukvård på att drivas från ordinarie anställningar in i en värld av snuttjobb, korttidsanställningar och inhyrd arbetskraft. Dessutom genomförs projektens pilotfas med framförhållning, innan lagstiftningen är antagen. Det bidrar inte till att förbättra likabehandling och jämställdhet, varken för medborgarna eller de anställda.

Också när det gäller stöduppgifter till hälso- och sjukvården hyser vi stor oro: under pågående bolagisering och samarbetsförfarande går det inte att anställa ny personal i lönesubventionerade jobb som omfattas av förhandlingarna.

*De extra resurserna för skyddshemmen är välkomna, men vi är fortfarande långt från Europarådets rekommendationer*

Finland har förbundit sig till åtgärder för att förebygga relationsvåld enligt Istanbulkonventionen. Regeringens tilläggsresurser innebär fler skyddshemsplatser, men trots ökningen blir föräldrar och även barn utan de skyddshemsplatser de så väl skulle behöva. Dessutom är skyddshemmens regionala täckning otillräcklig.

**Utlåtande AjUU 2/2017 rd**  
**Avvikande mening 1**

Utskottet förutsätter att regeringen ökar resurserna för skyddshemmen och säkerställer tjänsterna för våldsoffer vid reformen av social- och hälsovården.

Dessutom är det viktigt att resurserna för att bekämpa svart ekonomi förblir tillräckliga även om regeringen inte har inlett ett egentligt separat förvaltningsövergripande verksamhetsprogram för svart ekonomi. Det måste också ses till att finansieringen och verksamhetsförutsättningarna för arbetarskyddet förblir självständiga.

***Avvikande mening***

Vi föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 24.5.2017

Tarja Filatov sd  
Merja Mäkisalo-Ropponen sd  
Ilmari Nurminen sd  
Heli Järvinen gröna

## Utlåtande AjUU 2/2017 rd Avvikande mening 2

### AVVIKANDE MENING 2

#### Motivering

Regeringens främsta mål är att höja sysselsättningstalet till 72 procent. Det väntas inte bli uppnått under regeringsperioden trots att sysselsättningen nu visar en uppgående trend. Det behöver inte nödvändigtvis vara ett problem. Procenttalet är slumpmässigt valt och sysselsättningstalet i sig säger inte mycket om de offentliga finanserna, för att inte tala om befolkningen välfärd. Dessutom är regeringarnas förmåga att påverka sysselsättningstalen i öppna ekonomier relativt begränsad.

Mer problematiskt än det ouppnådda sysselsättningsmålet är dock att det är en så central del av skötseln av de offentliga finanserna. Att lyfta sysselsättningstalet över andra mått har lett till att planeringen ensidigt granskar utförda arbetstimmar varvid andra drag som utmärker en sund och framstående arbetsmarknad blir försummade. Planen innehåller endast ett fåtal satsningar på att förbättra arbetets produktivitet. Helt och hållet försummas många fenomen som skulle kräva snabba reaktioner, exempelvis att polariseringen inom arbetsmarknaden och samverkande konsumtion ökar.

Därför utgår regeringens arbetskraftspolitik från ovan nämnda mål för att höja sysselsättningstalet. Åtgärderna förenas av en analys enligt vilken målet nås genom att öka utbudet av arbete. Förslaget om att öka användningen av rörlighetsstödet är utan tvivel välkommet och befogat. Men å andra sidan påverkar försvagningarna av möjligheterna till vuxenutbildning i rakt motsatt riktning.

Utöver lösningarna på de faktiska matchningsproblemen (behovet av arbetskraft annanstans/i annan bransch än de arbetslösa) strävar regeringen efter att sänka tröskeln för att ta emot jobb genom att öka de arbetslösas skyldigheter (aktiveringsmodellen, oavlönade arbetsförsök i företag) och genom att försvåra de arbetslösas liv så att arbete på sämre villkor ska accepteras (nedskärningar av utkomstskydd för arbetslösa och bostadsbidrag). Det är oroväckande. Det går inte att påvisa att det i massarbetslösheten skulle finnas ett sådant element av "arbetsskygghet" som skulle hindra att arbetet finner sin utförare med adekvata anställningsvillkor. Vidare kan exempelvis trenden att ersätta lönesubvention med andra aktiveringsåtgärder än lönebaserade inte motiveras med lönesubventionens svaga sysselsättningseffekt — även om de är tvivelaktiga är de ändå bättre än exempelvis för rehabiliterande arbetsverksamhet.

Dessa åtgärder som siktar på att försvaga de arbetslösas ställning och öka kontrollen kan inte heller reservationslöst anses ligga i arbetsgivarsidans intresse. STTK påpekar i sitt yttrande till utskottet att den föregående reformen, där man kraftigt ökade mängden arbetshänvisningar för arbetslösa, ledde till en nedgång i fråga om den offentliga arbetsförmedlingens marknadsandel, eftersom arbetsgivarna inte värdesatte arbetsansökningar baserade på massutskick.

De är därför uppenbart att man genom en försvagning av övriga alternativ (arbetslösheten/aktiveringsåtgärderna) inte strävar efter att åtgärda de arbetslösas övilja att ta emot jobb på adekvata villkor, utan att sänka tröskeln för skäligen arbetsvillkor generellt. Mot den bakgrunden framstår

## **Utlåtande AjUU 2/2017 rd**

### **Avvikande mening 2**

också spretigheten i regeringens åtgärder (ständiga justeringar av karensdagar och sysselsättningsplaner) i en mer begriplig dager: huvudsyftet med arbetskraftspolitiken är att arbetslöshet ska vara så eländigt att det räcker för att försvaga standarderna för ett vederbörligt anställningsförhållande.

I planen för de offentliga finanserna ökas sysselsättningsanslagen med 25 miljoner euro per år för att finansiera aktiveringsmodellen 2018—2021. Ökningen i omkostnaderna för arbetskraftstjänsterna är i sig välkommen och värd att stödja, men skyldigheterna för arbets- och näringsbyråerna skulle kräva en betydligt större ökning. Arbets- och näringsbyråernas resurser är betydligt lägre i Finland än i jämförelseländerna.

Från början av 2019 överförs sysselsättningsanslagen till landskapen. Det innebär risker som inte har beaktats vederbörligen i planen för de offentliga finanserna (delvis på grund av ofullbordad lagstiftning?). För det första överförs finansieringen till landskapen med allmän täckning varvid den kan användas också för andra utgifter. Social- och hälsovårdsväsendets orealistiska sparmål medför en stark lockelse för landskapen att styra pengarna till vårdtjänster.

För det andra är det tills vidare oklart hur det blir med finansieringen av sektorsövergripande samservice när tillhandahållandet av den övergår från kommunerna till landskapen. Tills vidare har kommunerna vid sidan av staten finansierat sektorsövergripande tjänster för de mest svårssysselsatta med en betydande andel. En del av dessa pengar övergår nu till landskapen i och med vårdreformen, men inte alla, och inte på något sätt separat öronmärkta. Det är mycket möjligt att när kommunernas sektorsövergripande samservice upphör, de privata aktörerna får en starkare roll och finansieringen är knapp, blir följden att tjänsterna försvagas betydligt särskilt för de mest svårssysselsatta.

Planen för de offentliga finanserna förblir i många avseenden bristfällig. Den värsta bristen ur arbetslivs- och jämställdhetsutskottets synvinkel är nog att redogörelsen inte nämner kön eller bedömer jämställdhetskonsekvenser. Samtidigt som fördelningen av de nuvarande resurserna bör granskas ur ett jämställdhetsperspektiv, vore det viktigt att också definiera jämställdhetsmålen.

Inte heller beaktar redogörelsen just alls de förändringsprocesser i arbetslivet som påverkar också de offentliga finanserna antingen under de närmaste åren eller på längre sikt och som skulle kräva skyndsamma åtgärder. Sådana är exempelvis att avstå från behovsprövning i fråga om frivillig utbildning för arbetslösa och att underlätta studier på deltid under arbetslöshet och reformen av systemet med familjeledighet.

Som egentligen enda åtgärder som gäller ändring av arbetet innehåller planen för de offentliga finanserna införande av en kombinerad försäkring. Det är absolut en välkommen reform, men ganska blygsam för en fyraårsperiod under vilken beskattnings- och försäkringspraxis för nya eller växande arbetsformer (självsysselsatta, samverkande konsumtion) borde ses över i sin helhet.

### ***Avvikande mening***

Jag föreslår

**Utlåtande AjUU 2/2017 rd**  
**Avvikande mening 2**

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 24.5.2017

Anna Kontula vänst

**Utlåtande AjUU 2/2017 rd**  
**Avvikande mening 3**

**AVVIKANDE MENING 3**

**Motivering**

*Allmänt*

Finlands ekonomi visar äntligen tecken på återhämtning men står fortfarande inte på stabil grund. Dessutom fortsätter statsskulden växa. Regeringens främsta mål ska absolut vara att höja sysselsättningen. Därför är det bra att regeringen satsar på företagare, självsysselsatta, arbetskraftstjänster och på att samordna arbetslöshet och företagsamhet utan att stöd går förlorade. Tyvärr underlåter regeringen att genomföra de stora reformer som behövs, trots att den medger att sysselsättningsmålet på 72 procent inte kommer att nås.

*Fler kvinnor till arbetslivet med en reform av hemvårdsstödet och familjeledigheterna*

Sysselsättningstalet bland kvinnor är klart lägre i Finland än i de övriga nordiska länderna. Orsaken till det är att vårt nuvarande hemvårdsstöd och system för familjeledighet inte sporrar mammornas karriärer i arbetslivet.

Återgången till arbetslivet fördröjs, vilket samtidigt sänker kvinnornas lön och pension. Hemvårdsstödet måste ses över; det bör ges ut för en kortare maxtid än i dag. Dessutom bör familjeledigheterna revideras så att det nuvarande systemet med inkomstbunden moderskaps-, faderskaps- och föräldraledighet ersätts med modellen 6+6+6. Den modellen sporrar papporna att utnyttja familjeledigheten. Om båda föräldrarna utnyttjar hela sin rätt till familjeledighet, förlängs den inkomstbundna familjeledighet till sammanlagt 18 månader. Modellen 6+6+6 förlänger familjeledighetens inkomstbundna del till 12 månader för den ena av föräldrarna (maxlängden är i dag cirka 10,5 månader för mammorna). Den grupp som kan utnyttja familjeledigheten måste utvidgas så att ledigheten gäller också pappor som inte bor tillsammans med barnets mamma. Också någon annan som står familjen nära skulle kunna utnyttja de sista sex månaderna av ledigheten. Maxlängden för hemvårdsstöd skulle förkortas från nuvarande 26 månader till 13 månader. Därigenom vill vi uppmuntra kvinnor att gå tillbaka till arbetslivet tidigare än i dag. Familjerna ska ges rätt att flexibelt välja när det förkortade hemvårdsstödet utnyttjas. I det stora sammanhanget betyder det att hemvårdsstödet — om det utnyttjas oavbrutet genast efter föräldraledigheten — maximalt ska kunna utnyttjas fram till dess att barnet fyller 2 år och 6 månader.

Syftet med reformen är att underlätta samordningen av arbetslivet och familjen. I exempelvis Sverige uppmuntrar arbetskulturen mammorna att återgå till arbetslivet på deltid. Därigenom är det också möjligt att de hela tiden håller sig bättre à jour med utvecklingen i arbetslivet. Avsikten är inte att tvinga ut mammorna i arbete, utan att underlätta kvinnornas sysselsättning och återgång i arbete, möjliggöra flexibla deltidarbete och öka pappornas medverkan i vården av barnen. Genom att satsa på ett jämlikt familjeledighetssystem investerar vi samtidigt i framtiden och i familjernas välfärd.

**Utlåtande AjUU 2/2017 rd**  
**Avvikande mening 3**

***Avvikande mening***

Jag föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 24.5.2017

Veronica Rehn-Kivi sv